

Društveni konflikti i prostorno planiranje*

Slavko Dakić, Fedor Kritovac, Zorislav Perković

1. UVOD

Za dosadašnju praksu socioloških istraživanja, a posebno u domeni uključivanja socioloških parametara u procese planiranja u prostoru, primjetna je orijentiranost na ispitivanja *realiziranih struja i procesa* (posebno stambenih naselja u gradovima), i donekle na prognoze stanja definiranih prostornih cjelina.

Ustanovljavanje konfliktnih stanja u prostoru, koliko nam je poznato, bila su više njihov marginalan dio negoli osnovni cilj. Kao neposredni učesnici u prostornom planiranju svakodnevno se susrećemo sa problemima niza konfliktnih stanja. Stoga ćemo se u analizi osvrnuti na ona stanja s kojima smo se susreli u našoj sredini i praksi, ostavljajući mogućnost generalizacije otvorenom.

2. CILJ

Cilj ovoga priloga *nije da sociološki interpretira simptome* na koje ukazuje, već da ih — naoko u difuznim stanjima — pokuša uočiti i po mogućnosti pregledno sistematizirati, kako bi tek potom mogla uslijediti potrebna sociološka interpretacija.

3. OKVIRI

Razmatranje problematike konflikata unutar uže shvaćene discipline prostornog planiranja čini nam se nedostatnim, s obzirom da se ona ostvaruje u datim društvenim okvirima, koji je manje ili više deformiraju, u zavisnosti od ostvarenih odnosa između osnovnih grupacija koje imaju svoje interese u prostoru: 1. nosilaca moći i odlučivanja u društvu, 2. korisnika i 3. stručnjaka planera. Stoga smo se opredijelili za promatranje *planiranja kao dijela mehanizma upravljanja razvojem prostora*, koje bi se u idealiziranim uvjetima moglo odvijati u 7 osnovnih faza:

1. istraživanje pojava i potreba, 2. odluke o ciljevima, 3. planiranje, 4. izbor i odluka, 5. projektiranje, 6. realizacija, 7. praćenje i korekcija.

* Ovo je neizmjenjeno saopćenje što su ga autori podnijeli na Savjetovanju Jugoslavenskog udruženja za sociologiju: *Društveni konflikti i socijalistički razvoj Jugoslavije*, Portorož 10—13. veljače 1972. g. (Primjedba redakcije)

U ovakvom modelu pretpostavljena je važnost djelovanja *povratnih sprega*, što vodi kontinuiranom usavršavanju stanja u prostoru, a čije nepostojanje u suvremenoj praksi postaje osnovni razlog prevladavanja entropije u svim oblicima ispoljavanja.

Polazimo pritom od općenitog stava da za stabilan i usmjeren razvoj okoline nisu od značaja samo procesi planiranja, već i *permanentan proces kontrole* u svima od navedenih faza.

Hipoteza koju bismo mogli postaviti polazi od pretpostavke da konkretni defekti koji se manifestiraju u prostoru nisu samo posljedica nedovoljne sposobnosti i organiziranosti učesnika u razvoju prostora (političari, korisnici, stručnjaci) već i *izraz njihovih interesa* koji se, u zavisnosti od datog odnosa snaga, manifestiraju u prikrivenim ili neprikrivenim konfliktnim stanjima, a dolaze do izražaja u svim fazama.

Činjenica značajne izoliranosti korisnika od mogućnosti da participiraju u upravljanju okolinom u kojoj žive (a u nas je očevidna), svodi uvjetno ovaj odnos na preostale učesnike, administraciju i stručnjake.

Kakav će rezultat biti ukoliko se poremeti ravnoteža *ovih* učesnika manje-više je poznato, te kao takav pripada sferi naših općih društvenih problema, za koje se izlaz tek nazire («komunalni sistem»).

4. KONKRETIZACIJA

4.1. Pojedinačni, grupni i opći interes

Interesi pojedinaca u procesu planiranja manifestiraju se uglavnom na pasivan ili negativan način: svojim protivljenjem planu ili nepridržavanjem njegovih postavki pojedinci mogu otežati provođenje plana ili ga čak i onemogućiti. Primjeri koje najčešće susrećemo jesu: »divlja izgradnja« (iako se javlja masovno, ona je rezultat pojedinačnih odluka), imovinsko-pravni sporovi kod rekonstrukcije, i nepridržavanje saobraćajnih propisa. Ukoliko se javlja u većoj mjeri, »divlja izgradnja« može posve kompromitirati neki urbanistički plan. Dugotrajni sudski sporovi oko naknade za objekte ili zemljišta, koja stoje na putu realizaciji nekog projekta, povećavaju troškove i mogu spriječiti postizanje nekih kratkoročnih planskih ciljeva. Nepridržavanje saobraćajnih propisa (npr. onih o parkiranju) može dovesti u pitanje provođenje nekog plana koji se bazira na određenom saobraćajnom režimu.

Aktivan utjecaj pojedinačnih interesa na planiranje dosta je rijedak. On je moguć samo onda kada se radi o pojedincima koji raspolažu znatnim društvenim utjecajem, odgovarajućim položajem u stručnom ili administrativnom aparatu — ili posjeduju izuzetnu upornost i moć uvjeravanja.

Društvene grupe koje ostvaruju svoj utjecaj u procesu planiranja, pa prema tome mogu dovoditi i do konflikata, u izvjesnom su broju slučajeva »klasične« društvene klase ili slojevi. U drugim se slučajevima radi o interesnim grupama koje presijecaju klasne granice (npr. različite dobne grupe stanovništva, pješaci, vozači, razne grupe zajedničkih afiniteta itd.). Snaga i utjecaj pojedinih grupa toliko su različiti da možemo i sa stanovišta urbanizma, odnosno planiranja općenito slobodno govoriti o privilegiranim i zapostavljenim grupama stanovništva. Privilegirani su imućniji, obrazovaniji i svi oni koji su u stanju da jasno i organizirano zastupaju svoje interese. Iako u

nas predstavljaju manjinu, vozači automobila su privilegirani u odnosu na pješake i korisnike javnog saobraćaja (vjerojatno zato što su i oni koji odlučuju o planovima i regulaciji prometa — i sami vlasnici automobila!).

Interesi društvenih grupa dolaze u procesu planiranja ranije do izražaja nego interesi pojedinaca. Oni se ne manifestiraju samo kao otpor provođenju usvojenih planova, već mogu utjecati na planove i u fazi njihova donošenja i izazvati manje ili veće promjene. To se uglavnom odnosi na detaljne urbanističke planove, gdje su interesne grupe građana putem mjesnih zajednica ili zborova birača, u više slučajeva dovele do promjene plana u svoju korist.

Opći interes je, barem formalno, svetinja svakoga društva. Kod nekih je stvari lako reći što je opći interes (npr. ekonomsko blagostanje, čist zrak i voda, dobro funkcioniranje gradskih sistema, ugodan ambijent, mir i sigurnost), dok ga je u nizu drugih slučajeva mnogo teže definirati. Na primjer, iza »općeg interesa« u rješavanju saobraćajnih problema — u nas se često kriju vozačke ambicije »srednjeg sloja« ili interesi neke druge privilegirane grupe (prevoznici, projektanti).

Bez obzira kako on bio shvaćen i definiran, i bez obzira u kolikoj je mjeri stvaran ili lažan, opći interes ima vrlo mnogo mogućnosti da dođe do izražaja u planskom procesu. On je institucionaliziran u nizu predstavničkih i izvršnih tijela, stoje mu na raspoloženju stručni i administrativni aparati kao i sredstva javnih informacija. Stupanj u kojem on stvarno dolazi do izražaja ovisi o organiziranosti i efikasnosti čitave te strukture.

4.2. Konflikti između različitih društvenih ciljeva

Ako i pretpostavimo da je opći društveni interes jasno definiran i da efikasno dolazi do izražaja, ostaje ipak problem konflikata između raznih društvenih ciljeva koji treba da posluže ostvarenju općeg interesa.

U planiranju, pa i u suvremenom životu uopće, jedan od najozbiljnijih problema jest suprotnost između razvoja i kvaliteta života. Privredni rast sa svojim proizvodnim i distributivnim procesima, ekspanzija naselja, porast prometa, opći porast standarda i aspiracija stanovništva, često dolaze u ozbiljan konflikt s kvalitetom sredine u kojoj čovjek živi i kvalitetom usluga koje on koristi. Problem zagađivanja okoline od strane industrije i prometa dobro je poznat i već mnogo razmatran. Stambena izgradnja također može doći u sukob s drugim interesima stanovništva. U Zagrebu se npr. postavila dilema: da li sjeverni dio grada, u kojem su klimatski i ambijentalni uvjeti povoljniji, koristiti pretežno za stanovanje ili ga u maksimalnoj mjeri rezervirati za rekreaciju i provjetravanje naselja u nizinskom dijelu grada (problem se rješava kompromisom, donekle i pod pritiskom postojeće društveno-ekonomske situacije).

Maksimalna prometna pristupačnost, koja je nesumnjivo poželjna, u suprotnosti je s ugodnim ambijentom, mirnim i zdravim životom, pa stoga u većini slučajeva ne može biti optimalno rješenje. Masovna rekreacija i turizam mogu se lako pretvoriti u vlastitu negaciju, jer odmor u gužvi, u zagađenoj okolini i uz nekvalitetne usluge, sve manje je odmor. U planiranju razvoja našega turizma ta opasnost izgleda još nije dovoljno shvaćena.

Druga vrst suprotnosti postoji između racionalne organizacije prostora i individualne slobode izbora. Racionalno organizirani grad bi trebao da se

osniva na javnom saobraćaju, a stanovanje bi trebalo biti srednje gustoće, u kolektivnim objektima srednje visine. Međutim, jasno je da u tom slučaju želje mnogih građana za individualnim stanovanjem i individualnim motornim vozilom ne bi mogle biti zadovoljene.

Cilj smanjenja socijalnih razlika i ostvarenja socijalne integracije u nekim zemljama dolazi u suprotnost s drugim ciljem, npr. izbjegavanjem društvenih konflikata. Pojave socijalne segregacije u stanovanju u nas nisu rezultat ovakvog konflikta u planiranju, nego rezultat ekonomskih razlika i odsustva planiranja na tom području.

U svakodnevnom odlučivanju o investiranju gradskih sredstava često se javljaju konflikti između »produktivnih« i »neproduktivnih« investicija. Aktualan je primjer Zagreba: da li investirati u proširenje aerodroma (što bi povoljno utjecalo na razvoj gradske privrede), ili u poboljšanje gradske mreže komunikacija, koja je sa mnogo aspekata nezadovoljavajuća. Gradska skupština je riješila ovu dilemu u korist aerodroma, što ima svoju logiku, ali sigurno neće zadovoljiti one koji će zato morati dulje čekati da dobiju osnovne komunalije.

4.3. Konflikti društvenih ciljeva na raznim teritorijalnim nivoima

Ovdje se ne mislimo baviti konfliktima interesa raznih manjih ili većih područja, koji se mogu javljati vezani na najrazličitije probleme i mogu biti stvarni ili imaginarni. Zanimaju nas konflikti između širih i užih nivoa planiranja i odlučivanja: međunarodnog, nacionalnog i lokalnog.

Postojanje suprotnosti između općečovječanskih ciljeva i »nacionalnih interesa« je evidentno u mnogo slučajeva, a u planiranju dolazi do izražaja najviše na području populacione politike i politike ekonomskog razvoja. U uvjetima »esplozije stanovništva«, koja čovječanstvu prijete višestrukim teškim problemima, očito je da se ni u jednoj zemlji ne bi trebala provoditi politika stimulacije nataliteta (jer ni u jednoj zemlji stanovništvo ne opada, a stagnira samo u nekoliko njih). Takva se politika ipak tu i tamo provodi, a mnogo je češća pojava da se u strahu od poremećaja brojčanog odnosa prema drugim zemljama i narodima odustaje od politike ograničenja nataliteta tamo gdje je ona potrebna. Tu se može povući izvjesna paralela sa strahom koji onemogućava postizanje sporazuma o smanjenju naoružanja.

U pogledu ekonomskog razvoja, konflikti općih, nacionalnih i regionalnih ciljeva manifestiraju se npr. u tome što je s općeg gledišta poželjna što veća specijalizacija, dok pojedine države teže autarhiji, a takve se težnje javljaju donekle i na regionalnom nivou. Gledano objektivno i sa šireg aspekta, ekonomski razvoj neke regije možda i nije poželjan ili se ne isplati, no da li postoji i jedna regija kojoj takav razvoj nije cilj? Na području vanjske trgovine javlja se i jedan paradoks: svaka zemlja nastoji da joj izvoz bude veći od uvoza, iako je nemoguće da to sve zemlje postignu — jer svjetska suma izvoza i suma uvoza moraju biti jednake.

4.4. Konflikti između kratkoročnih i dugoročnih ciljeva

Posljedice ovih konflikata susrećemo u svakodnevnoj urbanističkoj praksi; postavke dugoročnih planova vrlo je teško uskladiti s neposrednim potrebama gradova, tako da ti planovi često postaju kočnica rješavanju aktualnih problema, ili na njih ne daju nikakav odgovor.

Na primjer, neka zona dotrajale i nekvalitetne stambene izgradnje predviđa se za totalnu rekonstrukciju, tj. rušenje i zamjenu novom izgradnjom. Zbog velikih troškova, ta se rekonstrukcija planira u daljnjoj budućnosti. Treba li dotle poduzeti nešto za privremenu sanaciju toga područja? Ako se to ne učini, uvjeti života postajat će sve gori. Ako se, međutim, sanacija provede i u nju ulože znatna sredstva, konačna rekonstrukcija se sve više odlaže i postaje manje vjerojatna.

Sličan se konflikt javlja i između kratkoročnog cilja poboljšanja i proširenja postojeće mreže tramvaja i perspektivnog prelaska na novi sistem javnog saobraćaja (npr. metro). Ili, treba li prazna gradilišta u centru grada odmah izgraditi (što s obzirom na postojeću infrastrukturu i interes investitora može biti vrlo rentabilno), ili ih treba rezervirati za neke buduće, još nedefinirane potrebe?

Društveni ciljevi su u toku planskog perioda podložni promjenama. Ono što se u momentu usvajanja dugoročnog plana smatralo poželjnim, može za nekoliko godina postati mnogo manje poželjno, pa i bespredmetno. Ako je takva promjena znatna, čitav pristup, pa prema tome i plan, je u opasnosti da se slomi.

Navedeni problemi su kod znatnog dijela teoretičara planiranja stvorili priličnu skepsu prema dugoročnom planiranju. Najdalje u tome ide Lindblomova teorija »nepovezane postupnosti« ili »nepovezanog dodavanja« (disjointed incrementalism) koja u biti negira mogućnost da bilo tko izvrši konceptualizaciju potrebnu za definiranje i rješavanje problema na apstraktnijim nivoima — bilo to na nivou šire društvene zajednice ili na nivou dugoročnog planiranja. Iako se metode prognoziranja poboljšavaju, promjene u tehnologiji i načinu života dešavaju se još brže, što daje dosta privlačnosti tezi da planeri treba da se koncentriraju u prvom redu na aktualne probleme i probleme budućnosti (5—10 godina).

S druge strane, pitanja koja će postaviti daljnja budućnost — naročito ona koja se tiču čovjekove sredine i kvaliteta života, toliko su ozbiljna da su bar neki aspekti dugoročnog planiranja imperativ za svaku društvenu zajednicu i za čovječanstvo kao cjelinu. To se u prvom redu odnosi na zaštitu prirode i ograničenje porasta stanovništva. Osim toga u usporedbi s društvenim fenomenima prostor je inertan — različite društvene i ekonomske funkcije mogu se odvijati u okviru iste prostorne strukture (npr. moderan život u srednjovjekovnim gradskim jezgrama). To su faktori koji omogućavaju i zahtijevaju neke oblike dugoročnog planiranja.

4.5. **Konfliktni statusi učesnika u planiranju**

Ovdje ćemo navesti neke konfliktne aspekte kao pokušaj repertoarskog sistematiziranja.

a) *Stručnjak prema korisniku*

Stvarni konflikti:

- korisnik nije u mogućnosti da vrednuje rezultate stručnjaka;
- stručnjak nije u stanju da uoči vrijednosne kriterije korisnika;
- ostali defekti u komunikaciji između stručnjaka i korisnika (počevši od nepostojanja komunikacije);

— problem formiranja vrijednosnih kriterija o situaciji ili objektu korištenja kod stručnjaka i korisnika, gdje nastaje razlika u vrijednosnim kriterijima (pitanje je koliko neznanje ima utjecaja na različitost vrijednosnih kriterija, a koliko drugi socijalni faktori — npr. opsesija simbolom statusa);

— nepriznavanje podjele rada, tj. specijalizacije (»mogu si i sam hižu sagraditi«; vjera u »spontanitet« graditeljstva);

— nastojanje stručnjaka da (kao valorizatori javnog interesa) u svom radu zauzmu i idejno-neutralan stav (»naš je posao samo da rješavamo probleme u prostoru«).

Pseudokonflikti:

— mnoge naoko konfliktne situacije između stručnjaka i korisnika postaju to tek namjernom interpretacijom trećih faktora (npr. tvrdnja: »urbanisti su svemu krivi«);

— konflikti na relaciji pojedinac (korisnik) prema stručnjaku (pojedincu);

— konflikt formirane grupe (građana korisnika) prema stručnjaku (pojedincu);

— konflikt grupe i grupa (javnost) prema institucionaliziranoj stručnosti (npr. Urbanističkom zavodu, Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture itd.);

— konflikt prema »pojmu« (»svi urbanisti su neznalice«, »treba onemogućiti 'moć' službe zaštite«, zahtjev za birokratskom kontrolom stručnih organizacija).

b) *Konflikti među stručnjacima:*

— konflikti zbog nedefiniranih pozicija u sistemu interdiscipliniranog rada i zbog neadekvatnih kvalifikacija faktora koji zauzimaju poziciju (Zavodi za zaštitu spomenika kulture i urbanističke organizacije);

— konflikti zbog nedefiniranih uloga u interdisciplinarnom modelu (npr. prometni stručnjaci prema arhitektima u urbanizmu);

— neefikasnost loše formiranih modela za koordiniranje stručnjaka (prikom odlučivanja, npr. u Zagrebu Savjet za izgradnju grada);

— konflikti između interesa stručnjaka pojedinca protiv društvenog interesa koji zastupa stručna institucija (projektant koji želi ostvariti svoju koncepciju i zadovoljiti investitora, prema planerima koji inzistiraju na svojim postavkama);

— konfliktne situacije zbog materijalne i društvene ugroženosti pojedinca (ugroženost radnog mjesta, problem zamjeravanja);

— međusobna nelojalna konkurencija, »kuhinje«;

— »utrpanje drugih profesija« u zadatke urbanista i arhitekata (»kad ne znaju urbanisti, znat će netko drugi« — aktivna uloga administracije pri tome);

— konflikti između stručnjaka koji su u upravi (i rješavaju dnevne probleme) i stručnjaka koji rade na »proizvodnji« planova;

— ambivalentnost položaj stručnjaka kao društvenog i kao proizvodnog bića (javni interes i interes organizacije — problem »korupcije stručne savjesti«);

- ostali oblici konfliktnih interesa (»fušeri«);
- konflikti između i unutar stručnih organizacija mogu nastati uslijed ličnih netrpeljivosti, koje s užim sadržajem rada nemaju veze;
- konflikti koji nastaju uslijed sukoba aspiracije i stvarnih mogućnosti (utopističke fikcije);
- konflikti između generacijskih, a time u pravilu i stvarnih društvenih pozicija.

c) *Konflikti između administracije i stručnjaka:*

- konflikti koji nastaju kada administracija želi provesti progresivne procese, ali ne može uključiti stručnu komponentu:
 - zbog pomanjkanja organiziranog sistema planiranja i odlučivanja
 - zbog nesposobnosti kadrova,
 - zbog konfliktnih odnosa u samoj struci;
- konflikti koji nastaju kada administracija u skladu s nekim općedruštvenim postavkama volontaristički daje opće ciljeve, ali se oni ne mogu definirati kao radno operativni zadaci u planiranju;
 - konflikti koji nastaju kada administracija ne daje faktične uvjete realizaciji postavljenih ciljeva (nedovoljno financiranje, nedovoljno vrednovanje stručnog rada, nerješeni problemi i pojmovi institucija »javnog interesa«);
 - konflikti zbog neuspostavljenog efikasnog sistema društvene kontrole stručnog rada;
 - konflikti uslijed onemogućavanja stručnog razvoja stručnih organizacija (financiraju se samo neposredni zadaci, a ne i studijski i istraživački rad);
 - konflikti kada administracija izbjegava rješavanje nastalih situacija, i u prvom planu ima cilj zadržavanja pozicije moći (izbjegavanje kontakata, degradiranje profesije, krivo mobiliziranje javnog mnijenja, izbjegavanje usporedbi s razvojem sredina koje su relativno uspješnije, »ustupci« građanstvu preko ad hoc odluka o velikim zahvatima itd.);
 - konflikti kada u nepostojanju organizirane društvene kontrole administracija sama vrši dijagnozu i odlučuje;
 - donošenje ispravnih zaključaka od strane administracije, ali neprovedenih u djelo;
 - nemogućnost utjecanja stručnjaka na provođenje već donesenih nepravilnih odluka, kao i na improvizirane odluke i naknadne promjene;
 - vremenska komponenta (administracija »ne može da čeka« na stručnu analizu, odnosno »ne može se ništa poduzeti bez (dugotrajnih) analiza« — u zavisnosti od cilja koji se želi postići);
 - konflikti uslijed tendencije birokratiziranja i samih stručnih organizacija, koja je posljedica položaja struke;
 - zadržavanje monopola informiranosti od strane administracije, te onemogućavanje pravovremene reakcije stručne javnosti.

5. ZAKLJUČAK

Ukoliko se procesi planiranja, projektiranja, provedbe i kontrole shvate kao dio društvenih, dakle dinamičkih procesa, očividno je da se i konflikti koji pritom dolaze do izražaja mogu prevladati, ali samo donekle. Planiranje kao organizirana društvena djelatnost opire se prirodnoj težnji — »najvjero-

jatnijem stanju«, tj. entropiji, a ujedno je put da se konfliktne situacije u društvu rješavaju na za njega *optimalan način*.

Dakle, težnja prostorne optimalizacije svih potencijala društva putem prostornog planiranja nije imuna na konkretne konflikte, koji u pojedinim vremenskim presjecima karakteriziraju naše društvo, pa bili oni trajni ili sporadični.

Kao jednog od inicijatora konflikata — čije se djelovanje neposredno odražava u procesima prostornog planiranja — zapažamo krizu kriterija društvenih vrijednosti.

U kontekstu problema koje smo ovdje tek inicirali, zapažamo da kriterije koji u nas prevladavaju, a karakteristični su za potrošačko društvo, neposredno djeluju na nadređenost predmeta i objekata (zgrada, prometnih objekata, automobila itd.) *nad procesnim modelima ukupnog sistema stvaranja, eksploatacije i kontrole okoline*.

Iz ovog je relativno jednostavno izvesti objašnjenje zašto se u pravilu u prostoru ponašamo kao da smo posljednja generacija koja u njemu obitava; s tim u vezi objašnjiv je i fenomen diskontinuiteta koji je imao teške posljedice za razvoj naših najvrednijih prostora (Jadran).

Otuđenost korisnika od svoje neposredne životne okoline u tom je smislu prirodna posljedica te krize, a samim isticanjem potrebe izgradnje svijesti korisnika o relevantnosti prostora za njegov život (tj. na način na koji se obično nastojao u nas prevladati ovaj konflikt), ništa se ne rješava

U posljednje je vrijeme očevidno sazrela svijest o *neophodnosti korekcije i dogradnje kriterija vrijednosti*; to je putokaz da se na globalnom planu prevladaju konflikti koji se, po našem mišljenju, i ovdje zakonito reproduciraju iz samih temelja društva i njegove unutrašnje strukture.

S tim u vezi je i rješavanje drugog sloja problema, koji su za naš neposredan rad (prostorno planiranje) od bitnog interesa, a to je *prevladavanje jaza između nosilaca moći i odlučivanja* (s njihovim interesima) *i stvarnih društvenih interesa* (ma koliko to postojalo kao daljnji realan problem, s obzirom na zasebne interese pojedinih socijalnih slojeva u našem društvu). Smatramo da je ovaj problem napose zaoštren u gradovima, te bi dublja analiza — posebno u pogledu mogućnosti (samo)upravljanja građana sredinom u kojoj žive — dala obilje iskustava za rad na drugoj fazi ustavnih promjena (»komunalni sistem«), koja je u toku. S tim u vezi ništa manje nije zaoštren i problem statusa stručnih planerskih organizacija, s obzirom na realnu potrebu njihova stručnog osposobljavanja, ali i opasnost njihova birokratiziranja i centralizacije moći u njima.

Summary:

SOCIAL CONFLICTS AND SPATIAL PLANNING

Planning depends in a great measure on the relations between the main participants — the administration, experts (planners) and citizens. A stable and directed development of the environment requires all stages of the planning process to be represented: investigation, laying down the objectives, planning, decision making, projects, realization, and permanent control.

As regards planning the interests of individuals are manifested mainly in a negative way: as resistance to the plan, or as non-adherence to its postulates.

The social groups which exercise their influence are, in some cases, 'classic' social classes or strata, in others they consist of different groups of interest (age groups, pedestrians, drivers, immigrants, etc.). Planning gives privileged treatment to those who are better off or better educated and who act in an organized manner. The general social interest is often difficult to define, but once it is defined it has great possibilities to come to expression.

In the realization of a general interest there emerge conflict between different objectives, e. g. between economic development and the quality of living, between rational organization and freedom of choice, between productive and communal investments. Contrasts also emerge between local, national and general human objectives. Planning is often hampered by major conflicts between short-term and long-term objectives.

Various forms of misunderstanding and conflict emerge between the three basic groups of participants in planning (administration, experts and citizens); however, they also exist within those groups themselves, and can be overcome only partially.

If conflicting situations in society are to be settled by planning, it is indispensable first to correct and supplement the existing criteria of social values and overcome the existing gap between those responsible for decision making and the real social interests.

Резюме:

ОБЩЕСТВЕННЫЕ КОНФЛИКТЫ И ПРОСТРАНСТВЕННОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

Планирование во многом зависит от взаимоотношений основных участников: администрации, специалистов (плановиков) и граждан. Устойчивый и направленный рост среды обеспечен лишь в случае планового участия всех стадий планирования в том числе: исследование, определение целей, планирование, принятие решений, проект, реализация и постоянное наблюдение т. е. контроль.

Интересы отдельных лиц в отношении планирования в общем проявляются отрицательно, как сопротивление плану или несоблюдение их тезисов. Общественные группы которые выявляют свое воздействие в отдельных случаях «классические» общественные классы или слои, а в остальных разные заинтересованные группы (возрастные группы, пешеходы, водители, переселенцы, коренные жители и т. п.). Привилегированное положение в планировании получают более богатые, образованные лица действующее организовано. Общий общественный интерес часто очень трудно определить, но когда он определен может легче проявляться.

В реализации общего интереса являются конфликты между разными целями нпр. между экономическим ростом и качеством жизненного урзния, между рациональной организацией и свободой выбора, продуктивными и коммунальными инвестициями. Кроме того, являются и противоречия между местными, национальными и общечеловеческими целями. В планировании часто являются и сильные конфликты между краткосрочными и долгосрочными целями.

Между тремя основными группами участников в планировании (администрация, специалисты и граждане) возникают разные виды непонимания и столкновений, но они обнаружены и внутри этих групп. Это явление можно лишь частично даалить.